

Program:
Graditev sodobnega sistema vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami

Projekt:
Usposabljanje strokovnih delavcev za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje 2009-2011

«Operacija deluje skladno s Fondezi evropske unije in Evropskimi socialnega sklada na Ministrstvu za izobrazbo, znanost in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, prednostne osredotočene kakovosti in učinkovitosti osamosrednega izobraževanja in usposabljanja.»

Tema:
Ali je treba z nadarjenimi delati drugače?

Predavateljica:
Suzana Težak
 univ. prof. ped. in soc.

2. Faza - 2010

«Operacija deluje skladno s Fondezi evropske unije in Evropskimi socialnega sklada na Ministrstvu za izobrazbo, znanost in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, razvojne prioritete Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, prednostne osredotočene kakovosti in učinkovitosti osamosrednega izobraževanja in usposabljanja.»

VZGOJITELJ JE PRVI, KI SE SREČA Z NADARJENIMI IN TALENTIRANIMI
 "Odkrivanje talentov" – Jan Makarovič

“Namenil sem jo vzgojiteljem - v prepričanju, da je njihovo delo ne le eno **najplemenitejših**, ampak tudi eno **družbeno najpomembnejših** človeških opravil. Če nekateri med njimi tega dela ne opravljajo tako, kot bi bilo treba, to nikakor ne spremeni tega dejstva. Nasprotno, prav pomanjkljivosti pedagoškega dela nas še jasneje prepričajo o tem, kako zelo je to delo pomembno – pa **tudi odgovorno**. Seveda vzgojitelj še zdaleč ni edini, ki prispeva k odkrivanju in uveljavljanju talentov, ali ga zavira. Drugi, močnejši od njega, bodo pogosto onemogočili njegove napore, izničili rezultate njegovega dolgoletnega dela.

Toda vseeno je vzgojitelj prvi, ki se sreča s temi talenti – in sreča se z njimi v njihovem najbolj očarljivem, pa tudi najbolj občutljivem obdobju: v obdobju njihovega razcvetanja.

KDO SO NADARJENI OTROCI ?

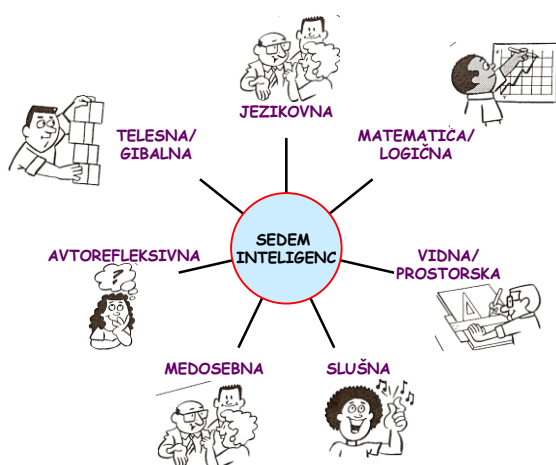

OPREDELITEV NADARJENOSTI

- V literaturi ni enotne definicije nadarjenosti. Razlog je v tem, da nadarjeni niso neka homogena skupina, ampak se nadarjenost kaže v različnih oblikah in obsejih.

OŽJE IN ŠIRŠE DEFINICIJE

- ožje nadarjenosti na rezultate na IQ testih
- novejšje definicije so širše: nadarjeni in talentirani so tisti otroci, ki imajo IZREDNE sposobnosti ali potenciale, da prikažejo svoje dosežke na RAZLIČNIH PODROČJIH v primerjavi s svojimi VRSTNIKI.
- poleg rednega programa vrtca, šole, potrebujejo posebej prilagojene aktivnosti in programe

Širša opredelitev:

ZAKON O IZOBRAŽEVANJU NADARJENIH (ZDA)- TUDI NAŠ KONCEPT

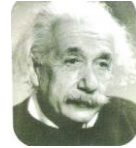
Nadarjeni ali talentirani so tisti otroci in mladostniki, ki so bodisi na **PREDŠOLSKI STOPNJI**, v osnovni ali srednji šoli **pokazali visoke dosežke ali skrite potenciale na intelektualnem, ustvarjalnem, specifično učnem, vodstvenem ali umetniškem področju** in kateri poleg rednega šolskega programa potrebujejo posebej prilagojene programe in aktivnosti.

RAZLIKA MED NADARJENOSTJO IN TALENTIRANOSTJO

- Nadarjeni učenci so učenci s potencialom izkazovanja **nadpovprečnih uspehov na VEČ PODROČJIH** dejavnosti.
- Talentirani učenci pa so učenci s potencialom izkazovanja **nadpovprečnih uspehov na ENEM PODROČJU** dejavnosti (npr. glasbi, umetnosti, matematiki...)

"**Albert Einstein** je spregovoril šele v četrtem letu starosti. Šole ni maral in ni bil prav uspešen učenec."

Beethovnov učitelj glasbe je izjavil: "Kot skladatelj je povsem zanič."

Iz **Winstona Churchilla** so se v šoli norčevali, ker je imel govorno napako. Pogosto je imel najslabše rezultate v razredu.

OD KOD IZVIRA NADARJENOST?

VSAK OTROK JE GENETSKO EDINSTVEN,
NJEGOV POTENCIAL IMA MOČNO DEDNO ZASNOVO,
TODA OTROK POTREBUJE TUDI VZPODBUDNO OKOLJE - MOTIVACIJO,
DA LAHKO RAZVIJE SVOJ POTENCIAL DO VRHUNCA.

Nadarjeni je tisti, posameznik, ki **UČINKOVITO IZKORIŠČA 3** komponente svoje osebnosti:

ELEMENT NADARJENOSTI

(intelektualna, umetniška, psihomotorična, socialna nadarjenost)

ELEMENT USTVARJALNOSTI

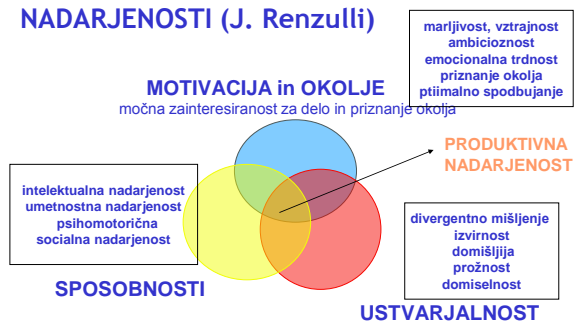
(divergentno mišljenje, številnost idej, originalnost, dmišljija in fleksibilnost)

ELEMENT MOTIVACIJE IN OKOLJA

(pridnost, vztrajnost, emocionalna stabilnost, optimalno spodbujanje, priznavanje okolja).

TO SO ZNAČILNOSTI RENZULLIJEVEGA MODELA.

TRIKROŽNI MODEL PRODUKTIVNE NADARJENOSTI (J. Renzulli)

Zamislimo si oddelek v vrtcu

Otroci in vzgojitelji **se skupaj ukvarjajo** z resničnimi izdelki, z resničnimi problemi. Dejavnosti so jezikovno bogate, **vzgojitelj opogumlja otroke**, da razvijajo svoje **spodobnosti za govor, branje, poslušanje in pisanje** v maternem jeziku in v posebnih jezikih matematike, naravoslovja, humanistike in umetnosti. Kurikulum se uresničuje preko **smiselnih dejavnosti**, ki so povezane z življenjem otrok in njihovimi izkušnjami v družinah in družbenem okolju.

Strokovni delavci **spodbujajo otroke, da razmišljajo kompleksno** in da uporabljajo svoje znanje za reševanje dejanskih problemov. V oddelku je osnovna **učna interakcija pogovor**.

Vrsta različnih dejavnosti poteka **vzporedno**. Odrasli in otroci delajo z rama ob rami, otroci imajo sistematično priložnost, da delajo z vsemi vrstniki v skupini. Učijo se, kažejo **spodobnost samokontrole** in **verjamejo v skupne vrednote**: trdo delo, bogato učenje in medsebojna pomoč.

(Ronald Tharp in Susan Entz, 2003)

ELEMENTI USPEŠNE PRAKSE OD VRTCA DO SREDNJE ŠOLE

Raziskave poučevanja in učenja od vrtcev do srednje šole v različnih socialno kulturnih okoljih kažejo, da se v vseh uspešnih praksah pojavljajo isti elementi (Ronald Tharp in Susan Entz, 2003)

Osnovne predpostavke teh elementov izhajajo iz razvojnih teorij **Piageta** in **Vigotskega**.

PET ELEMENTOV USPEŠNE PRAKSE:

1. skupne dejavnosti otrok in odraslih
2. razvoj govora in pismenosti skozi vsa področja dejavnosti
3. kontekstualizacija
4. izzivajoče dejavnosti
5. didaktični pogovor

1. Skupne dejavnosti otrok in odraslih:

- skupno delo za skupni cilj
- odzivi odraslega na individualne potrebe, želje, interese, izkušnje in znanje otrok.

2. Razvoj govora in pismenosti pri vseh področjih dejavnosti:

spodbude za razvoj otrokovega govora in pismenosti pri vseh področjih dejavnosti.

3. Kontekstualizacija:

povezovanje abstraktnih ciljev z znanjem, izkušnjami in vrednotami otrok in njihovih družin, poveča zapomnitev in razumevanje.

4. Izzivajoče dejavnosti:

Kompleksno mišljenje se razvija ob dejavnostih, ki predstavljajo otrokom **miselni izziv**.

Človeški možgani so oblikovani za iskanje novih izkušenj in za njihovo vgrajevanje v svoje razvijajoče se strukture.

(Shore 1997; Bransford, Brown, & Cocking 2000)

_Kompleksno mišljenje

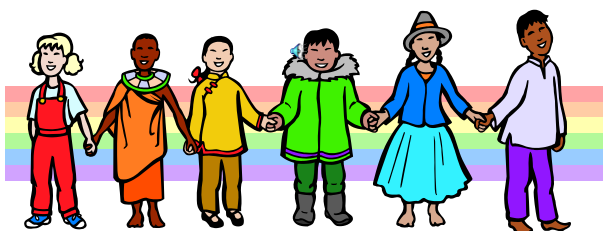
- primerjanje
- razvrščanje
- sklepanje
- utemeljevanje
- abstrahiranje
- analiziranje
- odločanje
- preiskovanje
- reševanje problemov
- eksperimentalno raziskovanje
- analiza napak
- delo z viri
- sodelovanje
- predstavljanje idej na različne načine

5. Didaktični pogovori:

daljši, strnjen dialog omogoča presojo, podporo in spodbujanje otrokovega razvoja, napredka in učenja.

ZNAČILNOSTI NADARJENIH OTROK

Nadarjeni otroci imajo nekatere posebne potrebe in osebne lastnosti, ki jih pri ostalih otrocih ne najdemo

KATERE SO ZNAČILNOSTI NADARJENIH OTROK ?

- Obstajajo številni sezname z značilnostmi nadarjenih učencev.
- Nemški avtor William Nagel (Odkrivanje in spodbujanje nadarjenih otrok)je osebne lastnosti razdelil na področja:

- MISELNO-SPOZNAVNO
- USTVARJALNO
- UČNO-STORILNOSTNO
- MOTIVACIJSKO
- SOCIALNO-ČUSTVENO

ODKOD IZHAJAJO ZNAČILNOSTI-POSEBNE POTREBE NADARJENIH:

miselne, estetske, emocionalne, socialne, motivacijske, po razvoju ustvarjalnosti...

izhajajo iz povečane občutljivosti v zaznavanju nadarjenih otrok in njihovi hitri razumski odzivnosti zaradi razvojno pospešenega in visoko razvitega centralnega živčnega sistema

MISELNO-SPOZNAVNO PODROČJE (USTVARJALNOST)

- so zelo vedoželjni, sprašujejo o vsem mogočem
 - imajo veliko idej in rešitev
 - dajejo nenavadne, redke odgovore
 - svojega mnenja ne prikrivajo
- ne prenesejo otroškega prisiljenega vedenja
 - ljubijo lepoto
 - zanimajo se za ustvarjalne aktivnosti: ples, petja, literaturo, glasbo, karikature, strip
 - so domiselni, imajo slikovito predstavljenost

UČNO-STORILNOSTNO PODROČJE

- široka razgledanost
- visoka in dosledna učna uspešnost
- bogato besedišče
- hitro branje
- spretnost v eni od umetniških dejavnosti (glasba, film, ples, dramatizacija,...)
- motorična spretnost in vzdržljivost

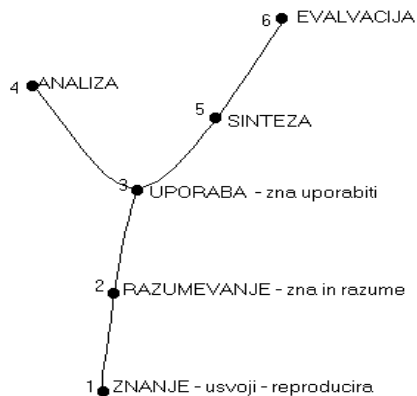
MOTIVACIJSKO PODROČJE

- visoke aspiracije in potreba po doseganju odličnosti
- radovednost
- raznoliki in močno izraženi interesi
- vztrajnost pri reševanju nalog
- visoka storilnostna motivacija
- uživanje v dosežkih

SOCIALNO-ČUSTVENO IN MORALNO PODROČJE

- sposobnost vodenja in vplivanja na druge
- nekonformizem
- močno razvit občutek za pravičnost
- neodvisnost in samostojnost
- izrazite organizacijske sposobnosti
- sposobnosti empatije

Čim bolj dosledno se kažejo posamezne lastnosti pri učencu, tem bolj verjetno je učenec nadarjen

RAZLIKA MED PRIDNIM IN NADARJENIM OTROKOM

PRIDEN OTROK	NADARJEN OTROK
<ul style="list-style-type: none"> • pozna odgovore • je zainteresiran • ima dobre ideje 	<ul style="list-style-type: none"> • postavlja vprašanja • je zelo radoveden • ima neobičajne ideje
<ul style="list-style-type: none"> • se trudi, zato dobro opravi teste 	<ul style="list-style-type: none"> • kljub raztresenosti dobro opravi teste
<ul style="list-style-type: none"> • odgovarja na vprašanja 	<ul style="list-style-type: none"> • razpravlja o podrobnostih, analizira, zaključuje
<ul style="list-style-type: none"> • je vodja skupine • z zanimanjem posluša 	<ul style="list-style-type: none"> • dela sam, je individualist • izraža močna čustva in stališča o temi, ki jo posluša • že zna
<ul style="list-style-type: none"> • se z lahkoto uči • uživa v družbi vrstnikov 	<ul style="list-style-type: none"> • uživa v družbi starejših ter odraslih

RAZLIKA MED PRIDNIM IN NADARJENIM OTROKOM

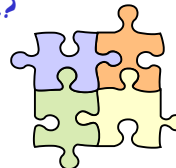
PRIDEN OTROK	NADARJEN OTROK
<ul style="list-style-type: none"> • razume pomen naloge • zada si naloge in jih uspešno rešuje 	<ul style="list-style-type: none"> • samostojno zaključuje • daje pobudo za projekte
<ul style="list-style-type: none"> • mirno sprejema naloge in jih poslušno rešuje 	<ul style="list-style-type: none"> • naloge sprejema kritično, v kolikor ga zanimajo, se z njimi intenzivno in predano ukvarja
<ul style="list-style-type: none"> • natančno posnema dano rešitev • uživa v šoli • sprejema informacije, si jih zapomni • dobro uporablja znanje • ima dober spomin • z dosežki in lastnim učenjem je zadovoljen 	<ul style="list-style-type: none"> • ustvarja nove rešitve • uživa v učenju • uporablja informacije • išče nove možnosti uporabe naučenega • dobro predvideva • je samokritičen

POSEBNE POTREBE NADARJENIH, KI JIH TEŽJE ODKRIVAMO

- UČNO NEUSPEŠNI NADARJENI
- VEDENJSKO PROBLEMATIČNI
- UČENCI Z RAZVOJNIMI MOTNJAMI
- S ČUSTVENIMI MOTNJAMI zaradi TRAVM
- S PRIMANJKLJAJI NA POSAMEZNIH PODROČJIH UČENJA
- NADARJENE DEKLICE
- KULTURNO IN SOCIALNO PRIKRAJŠANI
- UČENCI IZ DRUŽIN Z NEUREJENIMI MEDSEBOJNIMI ODNOSI
- UČENCI IZ DRUŽIN PRISELJENCEV
- UČENCI IZ INTELEKTUALNO NESPODBUDNEGA OKOLJA

DELAVNICA

Katere probleme imajo nadarjeni v vrtcu in v družini glede na našete posebne potrebe?

NAJPOGOSTEJŠE TEŽAVE NADARJENIH

- **neuravnotežen** razvoj na intelektualnem in socialno čustvenem področju
- problemi s seboj, s sprejemanjem sebe
- problemi pri navezovanju socialnih odnosov z vrstniki in odraslimi, ter pri vključevanju v družbeno življenje
- vsakodnevna intelektualna frustracija in frustracije v življenjskih situacijah
- slabe učne navade, odpor do avtoritet, kritike
- pomanjkljiva motivacija za šolsko delo
- odpor do rutinskih nalog, tekmovanj
- prikrivanje talentov, perfekcionizem
- učni uspeh ni v skladu s sposobnostmi in pričakovanji
- težave pri izbiri poklica

NADARJENI OTROCI NISO HOMOGENA SKUPINA

Betts, Neihart-kognitivne in motivacijske značilnosti nadarjenih:

- **USPEŠNI NADARJENI** (prilagodljivi, storilostno usmerjeni, perfekcionistični)
- **DVOJNO OZNAČENI** (imajo učne težave, telesni primanjkljaj ali čustvene težave. Imajo nizek občutek lastne vrednosti, počutijo se frustrirani, brez moči in jezni)
- **IZZIVALCI** (so kreativni, toda uporniški, nemočni, težijo k preprirom: "kdo bo zmagal")
- **NEMOČNI NADARJENI** (sramežljivi, negotovi, imajo slabo samopodobo)
- **NEUSPEŠNI NADARJENI** (so zamerljivi, maščevalni, eksplozivni in izčrpani-za njih velja, da skozi daljši čas niso zadovoljili svojih potreb)
- **AVTONOMNI NADARJENI** (imajo dobro samopodobo, sprejemajo svoje pozitivne in negativne strani. So entuziasti, notranje motivirani in uravnovešeni. Drugi jih imajo za odgovorne. Kljub temu potrebujejo podporo, zastopanje njihovih potreb in spodbujanje razvoja)

DIFERENCIACIJA POUČEVANJA

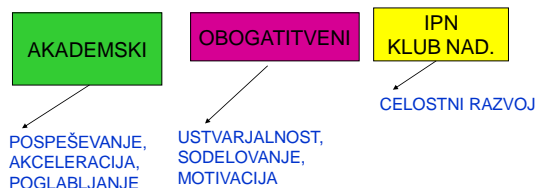
“Kakor je treba učence strokovno
združevati

jih je potrebno strokovno tudi spet
združevati”

(Strmčnik, PA dnevi, 2006)

POSEBNI PROGRAMI ZA NADARJENE

“Nadarjeni imajo pravico do takšnih učnih izkušenj, ki bodo zadovoljile njihove sedanje in prihodnje izobraževalne potrebe” (Joyce Van Tassel Baska)

SKUPNE ZNAČILNOSTI PROGRAMOV

- razvijanje višjih oblik mišljenja, višjih psihičnih procesov in produktov
- vključevati avtentične probleme, naloge za samostojno raziskovanje
- vključevati aktualne probleme, ki so interdisciplinarno povezani
- vključevati raziskovalno metodologijo za obdelavo podatkov
- uporaba več različnih- multimedijskih virov in sodobne IKT
- učenje tujih jezikov
- znanja naravoslovnih ved
- razvijanje metakognitivnih kompetenc
- spodbujanje timskega dela, sodelovalnega učenja, tehnik za obvladovanje čustev, komunikacijskih veščin, učenje učenja

PREDSTAVITEV KLUBA ZA NADARJENE

Temeljno načelo za delo z nadarjenimi učenci v Klubu je skrb za njihov celostni osebnostni razvoj in možnost za občasno druženje

- **INTELEKTUALNI RAZVOJ**
Razvoj konvergentnih sposobnosti višji miselni procesi, transfer znanja, metakognitivna znanja in veščine, splošne in specifične baze znanja. Razvijanje ustvarjalnega mišljenja.
- **SOCIALNI RAZVOJ IN EMOCIONALNI RAZVOJ**
Zelo pomembni afektivni dejavniki usodno vplivajo na uspešnost učnega procesa:
 - samopodoba
 - občutki izziva
 - motivacija
 - sistem humanih vrednot, socialne veščine
 - občutek pripadnosti skupini, spoštljivost, strpnost
 - ter biti ljubljen.

DRUŽENJE NADARJENIH UČENCEV SOSEDNIH ŠOL – KLUB ZA NADARJENE

CILJI DRUŽENJA:

- razvijanje interesov, upoštevanje sposobnosti in želja
- zadovoljevanje čustvenih in socialnih potreb
- raznovrstnost ponudbe in svobodna izbira delavnic
- sodelovalne oblike dela, ustvarjalno in aktivno delo
- uresničevanje mentorskih odnosov med učenci in učitelji
- pridobivanje novih izkušenj, poznanstev in vrednot

Renzulli:

“Da bi odkrili nadarjene, izhajajmo iz njihovih interesov”

KLJUČNEGA POMENA JE AKTIVNA VLOGA UČENCA PRI NAČRTOVANJU DELA KLUBA IN IP-NAD

“Učencu pomagamo odkriti in izkoristiti vse moči in vire, da doseže svoje cilje, uresniči svoje sanje in razbije okove oviranosti in nesreč” (Čačinovič Vogrinčič 2005)

RAZISKAVA UČINKOV KLUBA ZA NADARJENE

- 1/3 UČENCEV IZBOLJŠALO UČNI USPEH
- BOLJŠE SOCIALNO, ČUSTVENO IN SPOZNAVNO VZDUŠJE
- POGOSTEJŠE DOŽIVLJANJE SPREJETOSTI
- URESNIČEVANJE POTENCIALOV
- BOLJŠA SAMOPODOBA
- BOLJŠE UČNE NAVADE IN MOTIVACIJA ZA ŠOLSKO DELO
- VEČJA SAMOSTOJNOST
- SPOŠTOVANJE DOGOVOROV
- ZABAVNO, LAŽJE IN UČINKOVITEJŠE UČENJE

(S. Težak, 2006)

“Zakaj bi jih učili hoditi, ko pa lahko letijo?”

PODROČJA NADARJENOSTI

- ❖ SPLOŠNO – INTELEKTUALNO
- ❖ UČNO – AKADEMSKO
- ❖ USTVARJALNO
- ❖ UMETNOSTNO
- ❖ PSIHOMOTORIČNO
- ❖ SOCIALNO-ČUSTVENO
- ❖ VODITELJSKO

PREDLAGANE OBLIKE DELA Z NADARJENIMI

delavnica

KAKO BI RAZVIJALI POSEBNE POTREBE, ŽELJE IN INTERESE GLEDE NA PODROČJE NADARJENOSTI VAŠE SKUPINE?

VPIŠITE CILJE, DEJAVNOSTI IN OBLIKE DELA V OKVIRU VRTCA, GLEDE NA POTREBE, ŽELJE IN INTERESE

KAJ LAHKO ŠE STORIMO V VRTCU?

OBOGATITVENI PROGRAMI-
USTVARJALNOST
INDIVIDUALIZACIJA,

POGLABLJANJE ZNANJA

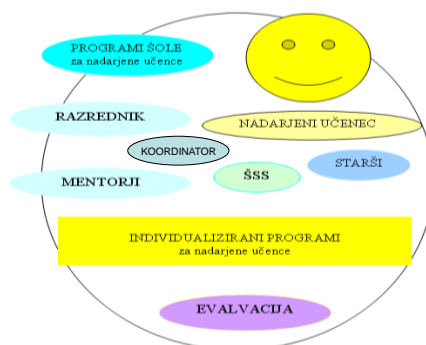
INDIVIDUALIZIRAN PROGRAM-IP

TEMELJI NA UČNI INDIVIDUALIZACIJI IN DIFERENCIACIJI

EDINSTVEN NAČRT ZA
CELOSTNI IN OPTIMALEN RAZVOJ OTROKA

VRH SODOBNIH KONCEPTOV
DIDAKTIKE IN METODIKE

TIMSKI PRISTOP

SESTAVINE IP-NAD

- podatki o učencu, čas izvedbe identifikacije, sodelujoči v pripravi programa
- izhodišča za načrtovanje IP-značilnosti, potrebe, želje, interesi učenca
- načrt prilagajanja vzgojno-izobraževalnega dela pri pouku in drugih dejavnostih na šoli ter izven šole- (cilji, oblike in dejavnosti)
- načrt sprotnega spremljanja in končne evalvacije načrta ter morebitne spremembe

CILJI IPN

IPN sooblikujemo s ciljem, da definiramo cilje, oblike, metode dela s posameznim učencem za tekoče šolsko leto-

spodbujanje individualnih potreb:

kognitivnih
motivacijskih
emocionalnih
socialnih
estetskih
po ustvarjalnosti

za celostni osebnotni razvoj

Cilj edukacije

CELOSTNI IN URAVNOTEŽEN RAZVOJ OTROKOVE OSEBNOSTI

- KOGNITIVNO
- SOCIALNO
- EMOCIONALNO
- MOTIVACIJSKO
- KONATIVNO
- MORALNO
- DUHOVNO
- USTVARJALNO
- ESTETSKO
- TELESNO

V IPN UČENCA PREDVIDIMO

• SPROTNO EVALVACIJO

Naj poteka enkrat v ocenjevalnem obdobju

Pozorni bodimo na:

vsebinske,
procesne in
organizacijske
vidike izvajanja programa.

• KONČNO EVALVACIJO

Ugotoviti kakšni so končni učinki programa.

NAČELA ZA DELO Z NADARJENIMI UČENCI

1. SKRB ZA CELOSTNI OSEBNOSTNI RAZVOJ
2. HITREJŠE NAPREDOVANJE V PROCESU UČENJA
3. ŠIRITEV IN POGLABLJANJE TEMELJNEGA ZNANJA
4. RAZVIJANJE USTVARJALNOSTI
5. UPORABA VIŠJIH OBLIK UČENJA
6. UPORABA SODELOVALNIH OBLIK UČENJA
7. UPOŠTEVANJE POSEBNIH SPOSOBNOSTI IN MOČNIH INTERESOV
8. UPOŠTEVANJE INDIVIDUALNOSTI
9. SPODBUJANJE SAMOSTOJNOSTI IN ODGOVORNOSTI
10. RAZNOVRSTNOST PONUDBE TER OMOGOČANJE SVOBODNE IZBIRE UČENCEM
11. UVELJAVLJANJE MENTORSKIH ODNOSOV MED UČENCI IN UČITELJI OZIROMA DRUGIMI IZVAJALCI PROGRAMA
12. SKRB ZA TO, DA SO NADARJENI UČENCI V RAZREDNEM IN ŠOLSKEM OKOLJU USTREZNO SPREJETI
13. USTVARJANJE MOŽNOSTI ZA OBČASNO DRUŽENJE GLEDE NA NJIHOVE POSEBNE POTREBE IN INTERESE

2. RAZVIJANJE USTVARJALNOSTI

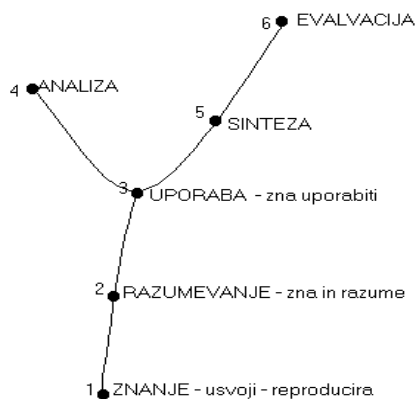
- Spodbujamo k temu, da otrok naučeno izrazi na nove, nenavadne načine:
 - konstrukcije, risbe...
- - foto esej
 - dijas prikazi
 - ustne predstavitve, igre vlog
 - avdio pripomočki
 - priprava razstav - jih samostojno pripravlja ali v sodelovanju z drugimi
- Problemi odprtega tipa, ki omogočajo več različnih rešitev, iskanje netipičnih rešitev, postavljanje kreativnih vprašanj.

1. ŠIRITEV IN POGLOBITEV TEMELJNEGA ZNANJA

- Nadarjenemu otroku ponudimo naloge, ki segajo čez meje učne snovi, vendar ne v smislu več in širjenja snovi, temveč s takšnimi nalogami, ki kvalitativno poglobljajo znanje, spodbujajo otroke k ugotavljanju zveze med vzroki in posledicami, posploševanju, sklepanju, evalviranju...
- GLAVNA NEVARNOST⇒ prenizke zahteve !

3. UPORABA VIŠJIH OBLIK UČENJA

- omogoča razvijanje višjih miselnih procesov (analiziranje, sinteza, evalvacija);
- poudarek na postopku, ne toliko na vsebini (poudarek na mišljenju, ne na pomnjenju);
- problemski pouk, raziskovanje, eksperimentiranje;
 - omogočanje razvijanje metakognitivnih veščin (postavljanje, preverjanje hipotez, logično sklepanje, posploševanje...)
- učenje učenja - različni otroci se učijo na različne načine – stili učenja

4. HITREJŠE NAPREDOVANJE V PROCESU UČENJA

- Omogoči otroku, ki ima višje potenciale na določenem področju, da hitreje napreduje v snovi, ki jo že zna, jo obvlada, je utrjena.
- S tem pridobi več časa za ukvarjanje z zanj "zahtevnejšimi projekti", samostojnim učenjem z različnih virov.

- **NAPAKA:** vztrajanje na tem, da nadarjeni sodelujejo v aktivnostih in se učijo to, kar že znajo.

5. UPORABA SODELOVALNIH OBLIK UČENJA

- Lahko vključujemo in spodbujamo sodelovalno učenje **znotraj homogenih skupin** (s podobno razvitimi sposobnostmi in interesi - drug drugega spodbujajo, se dopolnjujejo, so bolj motivirani, lažje oblikujejo pozitivno sliko o sebi).
- Lahko vključujemo **tudi v heterogene skupine** - tu imajo mentorsko vlogo pri učni pomoči učno šibkejšim - zlasti prispeva k njihovem socialnem razvoju, naučijo se razumeti druge, sprejemati drugačnost, biti strpnejši do drugih.

6. UPOŠTEVANJE POSEBNIH SPOSOBNOSTI IN MOČNIH INTERESOV

- Posebne individualne zadolžitve
- spodbujanje uporabe novih tehnologij (se izražajo z različnimi tehnikami...);
- otrok lahko pomaga pri pripravi posebnih dogodkov, tekmovanj...- lahko pomaga pri načrtovanju djavnosti-pomočnik pri podajanju snovi, pri poskusih...
- **NEVARNOST:** prevelika širina interesov!!!

7. SPODBUJANJE SAMOSTOJNOSTI IN ODGOVORNOSTI

- Spodbujamo k temu, da občasno samostojno načrtuje svoje učenje, poti za osvajanje določenih vsebin.
- Izdela načrt učenja, opredeli snov, cilje in dejavnosti, ki mu bodo omogočile doseg zastavljenih ciljev: le to mu omogoči, da dela s svojo hitrostjo, lastnim tempom, v skladu s svojim zanimanjem in je tudi notranje motiviran.

8. SKRIB ZA CELOSTNI OSEBNI RAZVOJ

- Ne spodbujamo samo kognitivnega (miselnega) razvoja, temveč tudi emocionalni, socialni razvoj, razvijanje pozitivne samopodobe...
- Ne pričakujemo, da bo otrok nadarjen na vseh področjih.
- Potrebno učenje veččin sodelovanja in "shajanja" z drugimi.

9. RAZNOVRSTNOST PONUDBE IN OMOGOČANJE SVOBODNE IZBIRE

- Sodelujemo tudi z lokalno skupnostjo, posamezniki, ki so strokovnjaki za posamezno področje, s klubi, upokojenimi učitelji...

10. UVELJAVLJANJE MENTORSKIH ODNOSOV

- Uvajanje v samostojno raziskovanje in obdelovanje materiala.
- Omogočiti dobro komunikacijo - ustvarjalen otrok mora komunicirati.
- Spodbujamo k samostojnemu iskanju ustrezne literature.

11. SKRB ZA SPREJETOST NJIHOVE POSEBNOSTI V OKOLJU

- Delo z razredom - socialne igre, ustvarjalne delavnice na določeno temo...
- Ne primerjajmo dela nadarjenega otroka z delom njegovih vrstnikov v skupini.

12. UPOŠTEVANJE INDIVIDUALNOSTI

PRILAGAJANJE

- ciljev
- vsebine
- ter didaktično metodičnih pristopov – metod
- oblik, tehnik, učnih medijev
- učnega tempa
- odnosov med subjekti

POSAMEZNEMU UČENCU

njegovim značilnostim, potrebam, željam in interesom

UPOŠTEVANJE DIFERENCIACIJE POUČEVANJA

- **notranja** (individualno delo, v parih, učne skupine)
- **fleksibilna** (kombinacija temeljnega in nivojskega pouka)
- **delna zunanja** (ravni zahtevnosti za posamezne učne predmete)
- **zunanja** (trajno ločevanje učencev v različne skupine pri vseh obveznih predmetih)
- **izbirna**
- **razširjen program osnovne šole** (dopolnilni in dodatni pouk, interesne dejavnosti, fakultativni pouk)

13. USTVARJANJE MOŽNOSTI ZA OBČASNO DRUŽENJE

- omogoča, da razvijajo občutljivost za podobnosti in razlike med njimi in drugimi, skušajo razumeti odnose z drugimi (*Kaj je prednost, če si nadarjen?, Kaj so slabe strani, če si nadarjen?, Ali kdaj skriješ svojo nadarjenost in kako?*);
- razvijajo veščine prilagajanja, učijo socialnih veščin;
- prepoznati in sprejeti lastne sposobnosti in meje in se naučiti (spoznati), da ni superiornosti na vseh področjih;
- oblikovati in razumeti pozitivna stališča do vrtca, šole, učenja, skupnosti;
- druženje prispeva v dvigu in oblikovanju pozitivnejše samopodobe.

DELAVNICA: OZAVEŠČANJE NAČEL ZA DELO Z NADARJENIMI UČENCI

S seznama vseh načel izberite 8 načel, ki jih uspešno uresničujete pri delu z nadarjenimi (INDIVIDUALNO), ter v skupini primerjajte odgovore.

Vloga učiteljev in učencev v sodobni šoli

- Učencem naj bi pomagali razvijati SOCIALNE SPRETNOSTI in PSIHOLŠKE MOČI, ki jih potrebujejo, da bi lahko obvladali težave in stresne situacije, s katerimi se bodo soočili v prihodnosti.
- Učenčev razvoj in delo bosta odvisna od RAZLIČNIH OKOLIŠČIN in ne samo od predmetnika in učnega načrta.
- Učenci so enakovredni partnerji, kadar imajo priložnost za oblikovanje LASTNIH VPRAŠANJ, IZRAŽANJE MISLI IN DAJANJA POMENA STVAREM.

Literatura:

- Bezić et.al. Odkrivanje nadarjenih in vzgojno-izobraževalno delo z njimi, ZRSS, 2006.
- Ferbežer, I., Korez, I., Težak, S. Nadarjeni otroci, Didakta, Radovljica, 2008.
- Ferbežer, I., Težak, S. I., Korez, Samopodoba nadarjenih otrok, Didakta, Radovljica, 2008.
- Opara, B. Otroci s posebnimi potrebami v vrtcih in šolah. Centrokntura: Ljubljana. 2005.
- Predstavitev Kluba za nadarjene učence, TV SLO1-Tednik, (18.6. 2009), ŠOLA: Kam in kako z nadarjenimi? Ali je potrebno z nadarjenimi delati drugače? Spletna stran <http://www.rtvsllo.si/play/teednikava2/37267430>
- Operacionalizacija koncepta: Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2000.
- Težak, S. Željeznov Seničar M., Vtič V. (2008). Razvijanje čustvenega in socialnega področja nadarjenih učencev v klubu nadarjenih. Mednarodna znanstvena konferenca: Holistični pogled na nadarjenost, Ptuj, 2008.
- suzana.tezak@guest.arnes.si